

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Quæst. IX. An verba Consecrationis proferenda sint recitativè, an verò significativè, & quid significant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

tum, quo novum Testamentum consignatur in æternum manurum, esseque mysterium fidei, id est arcanum solâ fide cognitum: qui effundetur, scilicet in passione, aut in altari, in salutem ac remissionem peccatorum. Vide etiam horum explicationem apud D. Thomam quaest. 78. art. 3.

QUÆSTIO IX.

An verba Consecrationis proferenda sint recitativè, an verò significativè, & quid significent?

NOTA illud proferri recitativè sive historialiter, quòd solum refertur tamquam ab alio dictum; prout facimus referendo aliorum Auctorum verba. Significativè verò sive assertivè dicitur, per quod intendimus aliquid affirmare vel negare. Inter quæ est magna diversitas: qui enim aliqua verba solum recitat, verum dicit, etsi verba illa sint falsa, dummodò sint ab alio prolata, prout ipse recitat, qui verò ea refert significativè, ut dicat verum, debent verba esse conformia rebus quas significant.

Dico I. Forma consecrationis non solum recitativè, sed etiam significativè debet proferri. Quòd recitativè, docent communiter Doctores contra Vasquez. Et videtur manifestum ex contextu Canonis, in quo Sacerdos expressè dicit, Christum verba formæ protulisse, & ea esse verba Christi. Quòd etiam significativè proferri debeat, docent similiter Doctores communiter contra Alphonsum Salmeronem & paucos alios post Innocentium III. l. 4. De mysteriis missæ c. 17. Probatum I. quia Sacerdos debet non solum referre, quid Christus dixerit, sed etiam circa præsentem materiam individuam sic se habere, ut de ea asserat seu significet Esse corpus meum, id est, Christi. In hujus namque persona Sacerdos consecrans loquitur, juxta Florentinum in Decreto de Armenis: adeoque non solum recitat, sed etiam asserit, Hoc est Corpus meum: qui enim solum refert alterum hoc vel illud dixisse, non ideo loquitur in persona alterius. Probatum II. quia ille sensus requiritur ad valorem, qui est Christi: ille autem est enuntiativus: Christus enim significativè formam protulit, adeoque & Sacerdotes sic proferre debent, quibus dixit: Hoc facite &c. Probatum III. quia verba consecrationis significant, & quidem practicè, sub speciebus poni Corpus & Sanguinem Christi, adeò ut forma foret falsa, si Corpus & Sanguis ibi non poneretur: ergo non tantum recitativè, sed etiam assertivè debent proferri: aliàs enim Sacerdos verum diceret, hoc est, referret seu verus esset in refe-

rendo, etsi Corpus Christi numquam sub speciebus fuisset: adeoque ex veritate verborum consecrationis sacerdotalis non rectè demonstraretur seu inferretur præsentia Christi.

Quàmvis autem eadem oratio non possit habere duplicem sensum significativum (quod Plurimi negant, eò quòd variæ Scripturæ habeant duplicem sensum etiam litteralem) potest tamen saltem habere unum recitativum, & alterum significativum; quidquid dicat Vasquez, quem contextus Canonis satis in præsentem convincit. Et ratio est, quòd per recitativum sensum nihil significetur, sed verba solum referantur ut ab alio prolata, adeoque potest loquens velle per eadem verba aliquid significare. Sic solent Magistri in scholis & Concionatores in cathedris relatâ alicujus auctoritate utrumque intendere. Sic etiam furi rectè dicitur, Deus rectè dixit: Non furtum facies: intentione referendi verba Dei & significandi malitiam furci. Quomodo dixit ipse Christus: Matth. 15. Bene prophetavit de vobis Isaias dicens: Populus hic labiis me honorat, cor autè eorum longè est à me.

Adverte tamen, quòd etsi uterque proferendi modus sit præceptus, sola tamen prolatio significativa sit necessaria ad valorem consecrationis: cum illa sola sufficiat ad hoc ut verba significant, adeoque efficiant conversionem panis & vini. Uti etiam sufficit, ut Sacerdos loquatur in persona Christi, quòd tantum Florentinum requirit. Unde nisi hæc intentio assertivè proferendi adsit, saltem implicite (adest autem practicè semper eo ipso, quòd Sacerdos velit absolute facere, quòd Christus fecit seu facere instituit) Sacerdos verè non consecraret.

Adverte II. verba consecrationem præcedentia tantum recitativè proferri. Nisi quòd verosimile sit Sacerdotem loqui in persona Christi, adeoque significativè, in his verbis: Accipite & manducate. Quòd etiam ex Patribus deducit Irgo d. 11. sect. 5. n. 120. & consequenter idem dicendum foret de adverbio, enim. Quòd alioquin tantum recitativè dici videretur, uti præcedentia: idque absolute contendit Coninek. Quàmvis adhuc Nonnulli contendant significativè dici ob hoc, quòd Sacerdos non solum referat, quid Christus dixerit, sed etiam significet causam ob quam Christus dixerit: Accipite & comedite. Sed facile responderet Coninek Sacerdotem id non asserere, sed referre, nec aliter significare.

Quòd attinet ad verba à Latinis in forma calicis addi solita: Qui pro vobis & pro multis effundetur &c. & à Græcis in forma consecrationis panis: Quòd pro vobis datur, sive frangitur: si referantur ad passionem Christi (ut habet communior sententia Doctorum & Patrum) tantum proferuntur recitativè; cum effusio sanguinis in cruce non possit jam significari tamquam futu-

75.
Potest eadem oratio proferri simul recitativè & significativè.

76.
Sola prolatio assertivè requiritur ad valorem.

An aut quæ verba formam antecedentia significant proferantur.

77.
Verba addita in forma calicis, an proferantur tantum recitativè.

futur. Nisi quis dicere mallet, Sacerdotem sic loquentem repræsentare Christum loquentem tempore ultimæ cœnæ ad discipulos, respectu cuius temporis effusio sanguinis in cruce erat futura. Quâ ratione poterunt ista verba etiam enuntiativè proferri. Quod rectius & facilius fieri posset, si cum *Jansenio Gandavensi* verba illa non referantur ad traditionem Corporis vel effusionem Sanguinis in cruce, sed ad oblationem illius in Sacrificio Eucharistia.

78.

Pronomina hic & hoc non demonstrant panem & vinum.

DICO II. Pronomen demonstrativum *hic* vel *hoc*, non demonstrat panem aut vinum: nam illa non sunt corpus Christi aut sanguis. Ob eandem rationem non significat species sensibiles. Non etiam significat corpus aut sanguinem Christi distinctè & ex parte subjecti intellectum: sic enim esset propositio nugatoria; q. d. Corpus meum est corpus meum.

Quis sensus formæ, si pronomina sumantur adjectivè.

Itaque potest primò sic explicari, ut sub ipso nihil intelligatur, quod se teneat ex parte subjecti, sed tantum quod se teneat ex parte prædicati, ad quod pronomen immediatè referatur tamquam adjectivum ad suum substantivum, cum eo conveniens in genere, numero & casu; sic ut in fine prolationis formæ demum significet ac demonstrat *ly hoc*, ipsum Corpus Christi, & *ly hic*, ipsum calicem Sanguinis sive Sanguinem Christi. Ita *Vasquez d. 201. c. 4. Præpositus* & varii Recentiores. Et probatur: quia modus hic explicandi apparet expeditus, nec aliquod sequitur ex eo inconveniens. Nam quòd posset objici vitium negationis, quale est hic, Homo est homo: facile solvitur dicendo, non esse magis quam in multis aliis similibus propositionibus v. g. hic est equus &c. quarum subjectum demonstrat prædicatum. Ratio autem est, quòd prædicatum concipiatur alio modo, quam subjectum.

79.

Quis sensus, si sumantur substantivè.

Secundò potest pronomen accipi substantivè, sic ut ex parte subjecti aliquid subintelligatur v. g. sub *ly hoc*, singulare entis, ut docet *Scotus disp. 8. q. 2. n. 17.* sive (ut loquitur *ibidem in Reportatis n. 9.*) suppositum singulare entis sub speciebus contentum. Alii autem censent demonstrari singulare substantiæ, corporis, edulii, contenti &c. quod tamen ferè in idem redit: sensus sit, hoc singulare, quod sub accidentibus his continetur, est corpus meum, scilicet in fine prolationis. Similiter in consecratione calicis pronomen *hic* substantivè sumptum significat liquorem, potum, calicem aut quid simile. Ratio est: tum quia Doctores communis sic explicant: tum quia sine incommodo sic explicari potest.

Contra hanc tamen explicationem (quam *Vasquez sup. c. 2.* censet valde probabilem) objicit idem *Vasquez*, quòd pronomen *hoc* demonstrat ad sensum, cui tantum demonstrari potest aliquod individuum de-

terminatum: si autem demonstraret contentum sub his speciebus, demonstraret tantum aliquod individuum vagum, quòd potius signaretur per *ly, Aliquis*, quam per *ly Hoc*. Resp. pronomen *hoc* non demonstrare contentum in vago; sed ipsum singulare corpus Christi, tamen sub consula ratione individui generici, entis v. g. & demonstrare pro ultimo instanti completæ orationis. Vide *Scotum sup. & n. seq.* Aliter respondere potest cum *Suarez & aliis*, pronomine *hoc*, signari individuum determinatum, & demonstrari ad sensum, quoad accidentia sensibilia, nec eatenus signari individuum vagum (quale signaretur per *ly Aliquis cibus*) simul tamen signari, & ad intellectum demonstrari individuum in confuso, quantum ad substantiam, v. g. individuum substantiale sub his accidentibus contentum: quòd est indifferens pani communi & consecrato, & per prædicatum determinatur ad corpus Christi, sicut determinaretur ad panem dicendo, hoc est panis.

DICO III. Verbum *Est*, significat identitatem & convenientiam, qua unum dicitur esse aliud. Patet: nam ista est ultima & propria significatio verbi *Est*: forma autem consecrationis debet accipi secundum propriam & apertissimam significationem, secundum quam semper à Patribus intellecta est, juxta *Tridentinum sess. 13. c. 1.* Ex quo rejecta manet quorundam explicatio, qui verbum *Est*, olim explicarunt per verbum *sit*, seu *transit*. Estque hoc verbum formæ essentialis: cum sine verbo non stet propositio.

DICO IV. Conjunctio *Enim* ponitur tantum ad continuationem verborum subsequentium cum præcedentibus, & insinuat causam verborum, quæ Christus dixit: *Accipite & manducate*. Patet satis ex contextu Canonis. Unde nullo modo est de essentia formæ: immo ob parvitatem materiæ ommissio illius non videtur mortalis, secluso contemptu, ut notat *Suarez disp. 59. sect. 1.* quid quid aliqui contradicant. Quamvis contemptus facile esse posset in omnino voluntariè omittente; cum nulla possit esse ratio omittendi.

DICO V. Corpus, significat compositum ex carne, nervis & ossibus, similiter sanguis, significat liquorem contentum in corpore humano. Sensus notum. Hæc namque est communis & propria istarum vocum acceptio.

Unde cum vox *caro*, in rigore significet certam corpori partem, & sic sumpta nullatenus sit synonymia cum voce *corpus*, patet non sufficere ad formam consecrationis. Sensus est, si per tropum, satis usitatum, etiam sacræ Scripturæ, sumatur pro toto corpore. Et sic conciliari possunt Doctores, quorum aliqui asserunt, alii negant valere consecrationem sub hac forma; *Hæc est caro mea*.

Perinde autem est quoad sensum, sive dicatur Sanguis, sive calix Sanguinis: nam ca-

lix sumitur pro vase hoc sensu: Hic est calix seu vas continens sanguinem meum. Vel sumitur calix per metonymiam pro ipso potu contento, quali dicatur: Hic est Sanguis meus contentus in calice; ut explicat D. Thomas q. 78. art. 3. ad 1. & alii frequenter.

At verò alio ordine Lucas & Paulus verba disposuerunt. Lucas quidem: *Hic est calix novum testamentum in sanguine meo*. Paulus vero: *Hic calix novum testamentum est in meo sanguine*. Idem tamen est sensus substantialis, adeoque (quidquid Aliqui contradixerint) forma est valida, etsi contra ritum Ecclesiæ. Credendum enim est singulos canonicos Scriptores institutionem hujus Sacramenti narrantes assignasse formam substantialem sufficienter. Et de facto in Missa s. *Isidori* (quæ habetur in Ecclesia Toletana) continetur hæc forma. Sensus proinde est: Hic est calix sanguinis mei, quo novum testamentum conditur & firmatur; sive, Hic calix est novum testamentum in meo sanguine, hoc est, ratione sanguinis mei quem continet.

Dico VI. Vox *meus* sive *meum*, determinat corpus sive sanguinem, indicatque formam proferri in persona Christi. Unde non valeret, si diceretur, Hoc est corpus Christi: quia tunc Sacerdos non loqueretur in persona Christi.

Petes an formæ consecrationis operentur ut veræ, an ut significativæ? Resp. illas operari conversionem, non ut veras, sed ut significativas. Ita *Scotus* sup. in 4. 5. *Propter hoc dicitur, Valgus, Pæpofitus* & alii passim, contra *Cornelium* & quosdam *Thomistas*. Probatur: quia veritas formarum consecrationis est naturâ posterior existentia Corporis & Sanguinis Christi sub speciebus, cum ab hac tamquam termino significato veritas dependeat: ergo non possunt causare ut veræ seu secundum

veritatem; alioquin veritas deberet tamquam causa esse prior existentia Corporis & Sanguinis sub speciebus. Unde quàmvis simul tempore forma consecrationis significet, efficiat & sit vera; tamen prius naturâ significat; posterius naturâ abstrahendo à veritate & falsitate efficit, postremò est vera.

Pro fine hujus quæstionis nota *Scotum* sup. n. 19. & seqq. problematicè disputare, an formæ consecrationis virtute sermonis significant Corpus & Sanguinem Christi esse sub speciebus pro instanti prolationis copulæ, an verò pro ultimo instanti propositionis. Et quàmvis loco citato videatur satis inclinari in prius, nempe formas significare præsentiam ex vi sermonis pro instanti prolationis copulæ, etsi veræ sint pro ultimo instanti, eò quòd intentione proferentis determinetur tota oratio, omnesque illius partes pro instanti completæ orationis: nihilominus in *Report. ibid. n. 7. & 8.* cum communi sententia resolvit, significare pro ultimo instanti propositionis. Et meritò: quia alioquin fatendum esset formas consecrationis non esse in rigore veras. Ratio est: quia est de ratione subjecti, copulæ & prædicati, quòd significant tamquam partes enuntiationis: sed ante instans completæ enuntiationis non sunt partes illius; ergo ut tales non possunt significare. Confirmatur: quia etsi in propositionibus speculativis obiectum ordinariè existat pro instanti enuntiationis inchoatæ; in practicis tamen significatur quòd est pro instanti prolatæ orationis. Sic cum princeps dando vel instituendo aliquod officium dicit, Hoc officium est tuum, Tu es prætor &c. non significatur illud quòd est pro initio enuntiationis, sed quòd vi enuntiationis est futurum.

84.
Ex vi sermonis significant Corpus & Sanguinem esse non pro instanti copulæ, sed completæ propositionis.

DISPUTATIO TERTIA.

De Præsentia Christi in Eucharistia.

QUESTIO I.

An in Eucharistia sit realiter & substantialiter Corpus & sanguis Iesu Christi?

Primi omnium Hæretici (ut eos vocat *Augustinus*) qui hoc mysterium negarunt, aut saltem de eo dubitarunt, fuerunt discipuli illi, qui *Joan. 6.* audientes Christum de hoc differens, dixerunt: *Durus est hic sermo, & quis potest eum audire?* Et abierunt retrò cum quibusdam Capharnaitis dicentes: *Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum?* Inter illos fuit *Judas* juxta *Augustinum* *Tract. 27. in Joannem*, & *Chrysostomum* *Hæretic. Sum. Theol. Pars IV.*

Homil. 46. in Joannem; adeoque *Sacramentarii* habent præceptorem & ducem eundem, qui fuit dux eorum, qui comprehenderunt *Jesum*. Quòd etiam colligitur ex *Joan. 6.* ubi *Christus* ait: *Sed sunt quidam ex vobis, qui non credunt, dictis nimirum de Eucharistia. Scitis enim ab initio Iesus, qui essent non credentes, & quis traditurus esset eum.* Quem dein claritis denotans ait: *Ex vobis unus diabolus est.*

Secundo loco recensentur quidam *Corinthii* reprehensi ab Apostolo *i. ad Cor. 11.* quòd Eucharistiam tamquam cibum communem fumerent. Unde ait: *Audite scissuras esse inter vos, & ex parte credo: nam oportet & hæreses esse.* Sed videntur potiùs hæ scissuræ pertinuisse ad modum celebrandi cœnam dominicam, quòd scilicet cum con-

Inter quos Iudas, Sacramentarii dux.

2. Quid in Corinthiis iacet Apostolus i. Cor. 11.

Z temptu